

Usvaiset yöt, varjoiset metsät ja Pohjolan kylmät talvet luovat maiseman, jossa Tuomas Keskimäen esikoisteoksen runot liikkuvat. *Yö vain ylläni lepäsi* sisältää kokoelman kalevalamittaisia "mietteitä, mytologioita ja tarinoita", kuten tekijä itse on runonsa jaotellut.

Yhtenäisen tunnelmamaailman sisällä runot ovat kuitenkin yksilöitä. Niiden henki vaihtelee surullisesta alistuneisuudesta jyrkän uhman kautta vaitonaiseen voitonriemuun. Kirjan runovalikoima onkin onnistuneesti koottu: se muodostaa kokonaisuuden sortumatta kuitenkaan itsensä toistamiseen.

Kokoelman omintakeisinta ja tärkeintä antia on sen ensimmäinen osa, Mietteet. Sen lyhyehköissä runoissa Keskimäki pohtii elämän alkua ja loppua, suruja ja voiman lähteitä, sisimmät aistit avoinna kulkevan nuoren miehen tuntemuksia.

Mytologia-luku sisältää syntyjä ja muutamia muita tarinoita, joista osa on selvästi mukailtu Kalevalan tai muun kansanperinteen kertomusten pohjalta. Osa taruista puolestaan muistuttaa kalevalaisia esikuviaan vain etäisesti: esimerkiksi Raudan synty on Keskimäen kertomana täysin erilainen, paljon iskevämpi tapahtuma kuin Kalevalassa, ja muutamalle teemalle en tunnistanut kansanrunouden esikuvaa lainkaan.

Hieman arvoitukselliseksi jäi, miksi muuten täysin omaperäisessä kokoelmassa on mukana Kalevalan aiheiden uudelleenkerrotoja. Ehkä tämä voidaan nähdä liittymisenä vanhan runoniekkaperinteen jatkajaksi: entisajan runonlaulajat, tai ainakin heidän parhaimmistonsa, muokkasivat myös oppimiaan runoja mieleisikseen vanhoja aineksia hyödyntäen. Näin teki Lönnrotkin Kalevalaa kootessaan, ja Keskimäen mytologiarunoissa voimme nähdä jälleen yhden uuden askelen tässä runoainesten evolutiivisen kehityksen sarjassa.

Runokokoelman kolmas osa, Tarinat, sisältää Eino Leinin Helkavirsien hengessä kirjoitettuja kertomuksia. Joukossa on lähes lyyrisiä, kuten Karpalo-neidon ja sokean Sepon tarinat, mahtipontisia, kuten viidestä miekkasankarista kertova Menneisyyden kaiku, sekä peräti arvoituksellisia, kuten Matti (muut kareilla vain kalasti). Keitä olivat nuo kalastajat, ja vaikuttivatko he jotenkin Matin kohtaloon?

Erytysmaininnan ansaitsee kuvitus, joka on Jenni Nisulan käsialaa. Hänen pehmeäsävyiset piirroksensa korostavat runojen myyttisyyttä. Nisulan hahmot ja sommittelu tuovat mieleen Hugo Simbergin symbolistiset maalaukset, mutta kaikilta osin tyyli ei ole sama: Nisulan utuisten näkymien ja melko realistisen piirrosjäljen rinnalla Simbergin hahmot vaikuttaisivat suorastaan naivistisilta. Nisulan piirtämänä suolla hiiltävä Surma sen sijaan näyttää juuri niin kolkolta kuin Surmalta sopii odottaakin.

Kuten Kalevalaisen Runokielen Seuran varapuheenjohtajalta sopii odottaakin, kirjan runokieli on virheetöntä kalevalamittaa. Muutamat yhdeksäntavuiset säkeet tosin ovat melko hankalasti

Tummien tunnelmien runoja

Kirjoittanut Tiera Laitinen

hahmottuvia, ja lukija joutuu pysähtymään hetkeksi miettimään osatakseen rytmittää ne oikein. Epäkalevalaisena piirteenä mainittakoon myös säkeenylitys. Ennenkuulumatonta säkeenylityksen esiintyminen ei tosin kalevalamittaisessakaan runoudessa ole, sillä ainakin Eino Leino hyödynsi sitä monesti. Myös Keskimäen käyttämänä se lienee harkittua siirtymää kansanrunon tyylistä taideronouden suuntaan, sillä aiheiltaan perinteisimmissä kokoelman runoissa säejako on hyvinkin kalevalainen ilman ylityksiä.

Runokielen piirteistä ihailin tässä kirjassa erityisesti alkusoinnutusta: sitä on runsaasti, mutta se ei ole vähäisimmissäkään määrin päällekkäystä eikä väkisin haettava, vaan täydellisen luontevaa ja runoa soljuen eteenpäin kuljettavaa. Kertoa on käytetty melko niukasti, mikä sopii tällaisiin sisällöltään vahvoihin pikemmin luettaviksi kuin laulettaviksi tarkoitettuihin runoihin. Perusmuotoisen säekerron ohella Keskimäki käyttää useissa runoissa myös laajempia ja monimutkaisempia kertaavia rakenteita, jollaisia kansanrunoudessakin esiintyy.

Kirjan tiedot

Tuomas Keskimäki: Yö vain ylläni lepäsi.

[Salakirjat](#) , Helsinki 2010. 114 s.